

cetățenilor/consumatorilor, ale societăților și ale administrațiilor fiscale.

4.15 Cât privește opțiunile alternative la cotele reduse de TVA, Comisia pune întrebarea dacă acestea nu ar putea fi înlocuite cu subvenții directe: un instrument politic mai eficient, mai transparent și mai puțin costisitor. Comitetul consideră că soluțiile alternative cu caracter național sunt o cale de urmat în unele situații speciale și pentru intervale scurte de timp, cu condiția să fie evitată orice măsură cu caracteristici de ajutor de stat. Totuși, orice fel de soluție cu caracter național, ca alternativă la derogările de la cotele TVA, ar trebui să fie stabilită pe

baza unor criterii de transparență, ținând cont de faptul că, în orice caz, ar constitui o ulterioară **îndepărtare de la obiectivele pieței unice.**

4.16 În cele din urmă, ca o completare la numeroasele sale avize în materie, Comitetul reiterează o sugestie de bun simț și transparență: **eliminarea cuvântului „provizoriu” din denumirea regimului TVA actual.** Acest adjectiv — aflat încă în uz după treizeci de ani și fără perspective pe termen mediu de a deveni „definitiv” — produce confuzie și afectează credibilitatea regulilor UE, justificând, dacă mai era nevoie, vechiul adagiu potrivit căruia „nimic nu e mai definitiv decât provizoriul”.

Bruxelles, 22 aprilie 2008

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind strategia pentru regiunile ultraperiferice: realizări și perspective

COM(2007) 507 *final*

(2008/C 211/19)

La 21 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Strategia pentru regiunile ultraperiferice: realizări și perspective.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 28 martie 2008. Raportor: dl Coupeau.

În cea de a 444-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 aprilie 2008 (ședința din 22 aprilie 2008), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 128 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 5 abțineri.

1. Introducere

1.1 Articolul 299 alineatul (2) din Tratatul CE permite recunoașterea specificității regiunilor ultraperiferice (denumite în continuare RUP), ceea ce face posibilă păstrarea caracteristicilor acestora și diminuarea constrângerilor la care sunt supuse.

1.2 Cele șapte regiuni care au statutul de ultraperiferice sunt: Comunitatea autonomă spaniolă a Insulelor Canare, cele două regiuni autonome portugheze (Azore și Madeira) și cele patru departamente franceze (Guadelupa, Guyana, Martinica și Réunion).

1.3 Din 1989, aceste regiuni beneficiază de un program specific, care vizează sprijinirea măsurilor de dezvoltare socio-economică în vederea unei mai bune convergențe cu restul Uniunii Europene.

1.4 În comunicarea sa din 12 septembrie 2007, „Strategie pentru regiunile ultraperiferice: realizări și perspective”, Comisia a lansat o consultare publică pentru a primi părerile tuturor părților interesate în ceea ce privește politica sa privind RUP, date fiind provocările majore cărora RUP vor trebui să le facă față în viitor. Prezentul aviz al CESE răspunde acestei consultări.

1.5 CESE consideră că politicile financiare destinate RUP au avut un anumit număr de efecte benefice, dar că persistă încă dificultăți structurale care trebuie să fie rezolvate. De aceea, CESE consideră că este necesar ca aceste politici să fie consolidate pe viitor.

1.6 CESE constată că, pentru RUP, posibilitatea de a avea acces la teritoriul și piața UE constituie o problemă permanentă, având în vedere depărtarea, izolarea (cu excepția Guyanei) și particularitățile geografice și structurale ale acestor regiuni.

1.7 CESE constată că poziționarea RUP aproape de zonele de influență ale Mercosur, Africii de Vest, Africii de Sud și Caraibilor conferă Europei o dimensiune mondială. Comitetul constată că poziționarea RUP în diferite oceane conferă Europei o zonă economică exclusivă de 25 de milioane de km², cu bogății și resurse care nu au fost calculate încă.

1.8 CESE constată, de asemenea, că statutul de „ultraperiferice” dăunează competitivității:

- nu se pot realiza economii de scară din cauză că piețele sunt mici;
- resursele naturale precum petrolul, gazele și mineralele sunt puține;
- dezvoltarea economică a RUP este slab diversificată, deoarece aceasta depinde în mare parte de turism, agricultură și pescuit;
- având în vedere dimensiunea redusă a piețelor, există o tendință spre concentrarea întreprinderilor, ceea ce duce la o situație de monopol sau oligopol, care dăunează competitivității.

1.9 CESE consideră că grupul interservicii consacrat RUP în cadrul Comisiei trebuie păstrat și chiar consolidat, pentru a permite sporirea eficacității politicilor europene.

2. Analiza sectoarelor de activitate din RUP și recomandări

2.1 Turismul

2.1.1 Sectorul turismului constituie un segment important în economia RUP, respectiv singurul factor de creștere economică.

2.2 Insulele Canare au știut să dezvolte un turism atractiv și diversificat, cu un număr de turiști care se ridică la peste zece milioane pe an. Și Madeira a putut să-și dezvolte turismul, sporindu-și considerabil capacitatea de primire. Pentru Antile și Réunion, acest sector este important, rămânând însă foarte fragil. Beneficiind de caracteristici naturale excepționale și de o climă remarcabilă, RUP au putut dezvolta un turism de calitate. Însă acest fapt a dus la creșterea dependenței economice, ceea ce reprezintă un risc care nu poate fi neglijat, date fiind fluctuațiile puternice ale cererii din domeniul turismului, în funcție de climă, ratele de schimb ale euro, situația sanitară etc.

2.3 CESE consideră că este urgent să se dezvolte un logo „RUP” și să se comunice pe marginea acestuia, promovându-se aceste regiuni în toate țările europene sau chiar și în alte țări apropiate de RUP, pentru a se diversifica și spori calitatea și durabilitatea turismului.

2.4 Actorii din domeniul turismului vor trebui să-și intensifice contribuția practicilor durabile, ținând seama de protejarea resurselor naturale, și să se consulte cu toți actorii locali pentru a determina criterii bune de dezvoltare. Sensibilizarea RUP în privința durabilității este certă, însă ea trebuie însoțită de o politică elaborată de actorii locali, cu sprijinul financiar european.

2.5 Agricultură

2.5.1 CESE constată că sectorul agricol este un sector tradițional și continuă să fie un pilon important al RUP, în pofida

diminuării contribuției sale la valoarea adăugată. Acest sector constituie o sursă primordială de locuri de muncă, trebuind deci să fie protejat neapărat sau chiar dezvoltat:

- dintre RUP, regiunea insulelor Azore este cea care are cel mai pronunțat caracter agricol, cu 24 % din locurile de muncă (creșterea animalelor, dar și cultivarea sfeclii, a tutunului etc.). Pescuitul este un sector strategic orientat către export, în special al tonului, dar care s-a aflat în scădere în ultimul timp;
- trebuie amintit că în RUP se produc și:
 - banane (Insulele Canare, Madeira, Martinica, Guadelupa);
 - trestie-de-zahăr (Réunion, Guadelupa, Martinica);
 - fructe tropicale (Réunion, Guyana);
 - flori tropicale (Antile);
 - băuturi (Madeira, Insulele Canare, Martinica, Guadelupa).

2.5.2 Trebuie subliniat că, în aceste domenii, concurența din partea țărilor terțe este puternică, ceea ce ar putea explica parțial pierderea de valoare adăugată.

2.5.3 Se pot deosebi două tipuri de agricultură: agricultura de proximitate și agricultura pentru export. Aceste două tipuri de agricultură sunt adeseori opuse, însă se pot dovedi și complementare. CESE consideră că trebuie neapărat ca distribuitorii locali să facă eforturi pentru a promova agricultura de proximitate.

2.5.4 În privința agriculturii pentru export, CESE dorește o campanie de promovare a produselor din RUP și etichetarea specială a acestor produse, având în vedere că ele corespund standardelor europene, standarde exigente în materie socială, de mediu și sanitară.

2.5.5 CESE consideră că este urgent ca UE să-și consolideze politica de supraveghere a produselor provenind din țări terțe, pentru a evita epizootiile și alte contaminări vegetale, în scopul protejării exploatațiilor agricole.

2.5.6 CESE propune o oarecare complementaritate între produsele provenind din țări terțe și produsele din RUP, cu condiția ca:

- acest lucru să nu pericliteze exploatațiile locale,
- acest lucru să permită creșterea nivelului de trai al populațiilor din țările terțe,
- să existe o instanță de concertare, care să permită un cadru de dezvoltare durabilă.

2.5.7 CESE constată handicapurile naturale ale RUP enumerate mai sus și dorește să mențină politica de compensare a acestor handicapuri.

2.5.8 CESE este îngrijorat de gestionarea fondului funciar în anumite RUP, deoarece va trebui ca zonele agricole să fie protejate. Va trebui ca autoritățile europene să incite autoritățile locale să clasifice zonele care trebuie protejate și zonele care trebuie urbanizate într-un cadru de dezvoltare durabilă.

2.5.9 În RUP, biodiversitatea este importantă, reprezentând un atu economic sigur; în opinia CESE, ar fi necesară o politică ambițioasă, dotată cu fonduri adecvate pentru menținerea unei rețele agricole importante și a unor practici care respectă ecosistemele.

2.6 Pescuitul

2.6.1 Sector important pentru RUP, pescuitul va ridica probleme de gestionare a resurselor piscicole. Va trebui găndită o altă sursă de aprovizionare cu pește, ca de exemplu acvacultura marină.

2.6.2 În acest domeniu, activitatea de cercetare și elaborarea de politici adaptate ar trebui să dea naștere unor soluții pentru menținerea aprovizionării cu pește. Experiențe mai mult sau mai puțin pozitive au permis asigurarea continuității sectorului pescuitului.

2.6.3 Sectorul acvaculturii se află în faza de tatonare, însă este bine implantat în Insulele Canare și Réunion. CESE reamintește experiența pozitivă a Guyanei în ceea ce privește creșterea creveților.

2.6.4 Poziția geografică a RUP permite Uniunii Europene să dispună de un domeniu maritim vast (oceanele Indian și Atlantic, Marea Caraibilor), permițându-i Europei să dețină o biodiversitate halieutică remarcabilă. CESE consideră că gestionarea spațiilor marine trebuie să se realizeze în funcție de fiecare bazin maritim în parte, deoarece situația Oceanului Indian nu este la fel ca situația Oceanului Atlantic. Gestionarea diferențiată ar trebui să țină seama și de realitatea resurselor piscicole.

2.7 Comerțul și distribuția

2.7.1 Sectorul comerțului este un sector important pentru RUP. Acest sector este însă dependent de importurile statelor membre; consumul este susținut de populația locală, însă acesta variază în funcție de prezența turiștilor.

2.7.2 CESE consideră că ar fi necesară dezvoltarea unui comerț de proximitate, care să propună o varietate de produse și un serviciu adaptat localnicilor și turiștilor.

2.8 Concurența și întreprinderile

2.8.1 Într-o regiune ultraperiferică, o întreprindere mică se poate regăsi rapid în situație de monopol, având în vedere dimensiunea limitată a pieței locale. Astfel, noțiunea importantă de mare întreprindere se traduce în RUP printr-o întreprindere de dimensiuni modeste, după standardele Europei continentale, ceea ce face să nu existe economii de scară în aceste regiuni.

2.8.2 CESE consideră că este necesar să se consolideze transparența piețelor și să se favorizeze concurența între întreprinderi.

2.8.3 Noțiunea de costuri suplimentare suportate de RUP este, în general, greu de definit. Lista neexhaustivă a costurilor suplimentare include:

- costuri suplimentare rezultate din transportul maritim și aerian al bunurilor și materialelor;

- călătoriile de afaceri între continent și RUP sunt destul de complicate, din cauza lipsei de legături directe, a orarelor, a numărului redus de zboruri și a costurilor ridicate, date fiind distanța și dublul caracter insular;

- costuri de stocare mai ridicate, din cauza lipsei de legături maritime și aeriene;

- costuri de recrutare mai ridicate, deoarece personalul cu o formare profesională mai redusă are o productivitate mai slabă și necesită formare în cadrul întreprinderii;

- costuri de transport mai ridicate, personal care trebuie format, necesitatea de a dispune de o capacitate de stocare suplimentară față de întreprinderile din Europa continentală — necesitatea de a avea o capacitate de finanțare mai mare și, prin urmare, competitivitate mai redusă;

- costuri de instalare mai ridicate din cauza importului de materiale.

2.8.4 CESE consideră că politicile europene trebuie să țină seama de aceste costuri suplimentare și să încerce să remedieze situația, pentru a atenua cât mai mult aceste costuri suplimentare.

2.9 Energia

2.9.1 Raritatea sau lipsa surselor clasice de energie și dependența energetică față de exterior constituie vulnerabilități structurale ale economiilor RUP. Cu toate acestea, RUP posedă o largă paletă de posibilități de dezvoltare a energiei din surse regenerabile.

2.9.2 CESE constată că energia constituie o problemă recurentă în aceste regiuni, dar că există numeroase oportunități precum energia solară, geotermia, energia marină și eoliană.

2.9.3 În aceste regiuni, există și o oarecare dificultate în gestionarea deșeurilor — potențiale surse de energie. Printr-o politică de diversitate energetică, ar putea fi rezolvată și problema salubrității publice.

- majoritatea regiunilor sunt situate în zone de climă tropicală, având posibilitatea de a capta această energie;

- anumite regiuni se află în zone vulcanice, având posibilitatea de a exploata geotermia;

- beneficiind de apropierea față de ocean, se pot dezvolta sisteme bazate pe energia marină;

- existența deșeurilor ar putea constitui o sursă de energie.

2.9.4 CESE consideră că diversificarea surselor de energie trebuie să fie un obiectiv pe termen lung și să dispună de un stimulent financiar.

2.10 Cercetarea și dezvoltarea

2.10.1 Noile tehnologii ale informației și comunicațiilor trebuie să se dezvolte pentru a anula izolarea și pentru a crea noi oportunități economice pentru dezvoltarea întreprinderilor din RUP.

2.10.2 Trebuie să fie dezvoltată cercetarea în sectoarele atât tradiționale, cât și netradiționale, pentru a găsi soluții la problemele RUP.

2.10.3 CESE consideră că mărirea capacității de primire a centrelor de cercetare în aceste regiuni ar putea avea implicații foarte pozitive. În plus, acest aspect ar reprezenta pentru economia RUP o diversificare care nu poate fi neglijată.

2.11 *Importanța dezvoltării și diversificării economiilor regionale*

2.11.1 Se constată mari inegalități de dezvoltare între RUP; în afara câtorva inițiative, noile sectoare sunt foarte slab implantate în RUP și nu constituie în niciun caz o alternativă la sectorul tradițional.

2.11.2 Trebuie subliniat rolul primordial al sectorului public (administrația europeană, centrală și regională, întreprinderile publice, universitățile și centrele de cercetare) ca motor al activității; trebuie notat, de asemenea, că, în RUP, centrele universitare sunt importante și că este deci primordial ca ele să fie păstrate. CESE sugerează crearea unei burse europene de studii pentru a atrage studenți de diferite naționalități.

2.11.3 Întreprinderile locale nu dispun de capacitate de investiții, suferind prin urmare de o mare dependență față de ajutoarele comunitare pentru realizarea de proiecte în alte sectoare decât în sectoarele tradiționale.

2.11.4 Costurile suplimentare limitează capacitatea de finanțare a întreprinderilor. CESE consideră că este indispensabilă elaborarea unei politici de finanțare pentru a ajuta întreprinderile să-și dezvolte activitățile. CESE dorește, de asemenea, să stimuleze o politică de creare de întreprinderi, facilitând accesul la capitalul de risc, pentru a sprijini astfel realizarea de proiecte care ar aduce valoare adăugată RUP.

2.12 *Condițiile de viață*

2.12.1 CESE propune să se țină seama de particularitățile RUP pentru ca, pe termen lung și în mod coerent, politica să poată fi adaptată. Trebuie să se îmbunătățească atractivitatea regiunilor și orașelor, îmbunătățindu-se accesibilitatea și promovându-se cercetarea și inovarea, inclusiv noile tehnologii ale informației și comunicațiilor.

2.12.2 CESE consideră că în aceste regiuni trebuie favorizat dialogul social și că politicile europene trebuie să țină seama de acest aspect în cadrul viitoarelor obiective în privința RUP.

2.12.3 Trebuie să fie create mai multe locuri de muncă de o mai bună calitate, atrăgând un număr mai mare de persoane pe piața forței de muncă sau promovând crearea de întreprinderi, îmbunătățind capacitatea de adaptare a lucrătorilor și a întreprinderilor și sporind investițiile.

2.12.4 Guvernele regionale și locale, care au responsabilitatea aplicării politicilor privind RUP, au uneori tendința de a omite îmbunătățirea coeziunii sociale; pentru CESE, coeziunea socială și teritorială reprezintă o prioritate și trebuie luată în considerare.

2.12.5 Politicile europene trebuie să țină seama de aceste obiective și să elaboreze o politică de acțiune pentru a realiza

dezvoltarea economică. Într-o primă fază, CESE dorește o politică de îmbunătățire a accesibilității regiunilor ultraperiferice:

— printr-o deservire mai bună, la prețuri mai atractive, prin deschiderea pieței transporturilor, îmbunătățirea locurilor de tranzit (porturi și aeroporturi), raționalizarea logisticii transporturilor, compensarea poziției îndepărtate;

— prin dezvoltarea sectoarelor tradiționale cu ajutorul unor activități promoționale și prin formarea lucrătorilor.

2.12.6 CESE este sensibil la particularitățile RUP și dorește îmbunătățirea condițiilor de muncă, ridicarea nivelului de trai prin intermediul unei politici ambițioase, care să atenueze handicapurile și să lase loc creării de valoare adăugată.

2.12.7 Trebuie notat că serviciile publice de interes general constituie una din problemele principale cu care se confruntă persoanele rezidente în RUP. CESE consideră că politicile comunitare în favoarea RUP trebuie să țină seama de faptul că, pentru a se putea obține progresul convergenței, trebuie consolidată coeziunea socială, prin îmbunătățirea calității serviciilor publice.

2.13 *Cooperarea transfrontalieră*

2.13.1 CESE consideră că este necesar să existe o cooperare transfrontalieră dinamică cu alte ansambluri regionale din afara Uniunii Europene, pentru a identifica sinergii comune în vederea dezvoltării acestor zone și cu condiția ca autoritățile locale din RUP să fie asociate.

2.13.2 CESE dorește să primească o expertiză completă asupra acestor cooperări transfrontaliere, deoarece estimează că se pot găsi soluții, însă dorește ca aceste cooperări să fie stabilite cu precauție, pentru a nu se crea alte probleme.

2.14 *Sistemul fiscal*

2.14.1 RUP au regimuri economice și fiscale specifice, figurând printre sistemele admise în cadrul UE. CESE consideră că menținerea regimurilor economice și fiscale specifice constituie o cale indispensabilă de a ajuta RUP să depășească dificultățile structurale întâmpinate.

2.15 *Politica de coeziune*

2.15.1 Coeziunea economică, socială și teritorială reprezintă unul dintre principalele obiective europene care vor trebui consolidate în viitor. CESE consideră că politicile europene în privința RUP trebuie să vizeze consolidarea coeziunii, astfel încât întreaga populație să aibă acces la o mai bună calitate a vieții.

2.15.2 Politica de coeziune trebuie să permită modernizarea și dezvoltarea întreprinderilor, precum și crearea de noi întreprinderi pentru tineri. În acest sens, inovația constituie o prioritate pentru crearea de noi oportunități și promovarea cercetării și a centrelor de formare în relație cu mediul de afaceri.

2.15.3 Pentru consolidarea coeziunii, trebuie să se încurajeze dezvoltarea economică și să se îmbunătățească calitatea locurilor de muncă, a salariilor și a serviciilor publice.

2.15.4 RUP pot juca un rol considerabil în dezvoltarea regională, deoarece reprezintă platforme europene foarte importante pentru întreprinderi. RUP pot fi, de asemenea, un model regional în vederea dezvoltării participării societății civile și o referință la nivel mondial în termeni de model social.

2.16 Consolidarea Planului de acțiune privind vecinătatea extinsă

2.16.1 Poziția geografică a RUP le permite acestora să aibă un parteneriat privilegiat cu celelalte regiuni din spațiul lor geografic apropiat. Cu toate acestea, această politică va mai trebui consolidată, deoarece nu este aplicată suficient și este lipsită de consistență. CESE reamintește că acest parteneriat nu trebuie să se facă numai în colaborare cu teritoriile europene de pe continent și la inițiativa acestora, ci trebuie să se ia măsuri care stimulează mai buna cunoaștere reciprocă a acestor spații.

2.17 Acordurile de parteneriat economic (APE)

2.17.1 Acordurile de parteneriat economic pot fi o oportunitate pentru dezvoltarea RUP, însă, pentru aceasta, ar trebui ca aceste viitoare acorduri să fie studiate și să existe o expertiză fiabilă. APE trebuie să țină seama de interesele tuturor părților interesate.

2.17.2 CESE consideră că aceste acorduri trebuie să faciliteze participarea partenerilor sociali și a societății civile, atât în RUP, cât și în țările terțe.

2.17.3 CESE recomandă ca între RUP și ACP să aibă loc schimburi și un dialog în vederea creării de sinergie, pentru dezvoltarea economică a tuturor.

2.18 Fluxurile de migrație

2.18.1 Uniunea Europeană este în prezent în curs de a elabora o politică comună de imigrație care să țină seama de

situația demografică, de piețele forței de muncă și de cooperarea cu țările de origine. Fluxurile de migrație reprezintă o problemă acută pentru RUP. RUP ar avea nevoie de un dispozitiv pentru a reduce fluxurile ilegale și/sau nereglementate. În consecință, o politică europeană în domeniul migrației trebuie să aibă în vedere în mod corespunzător nevoile speciale ale RUP și să ofere soluții durabile la problemele acestora.

2.18.2 Pentru a înțelege mai bine această tematică și pentru a găsi soluții pentru fenomenele de migrație, va trebui să se realizeze un studiu de impact.

2.18.3 CESE consideră că politica europeană de imigrație trebuie să fie mai ambițioasă, pentru a gestiona imigrația prin intermediul unei legislații comune și al unor proceduri transparente. Pentru RUP, Europa trebuie să poată facilita imigrația, ținând cont de evoluția demografică a pieței forței de muncă.

2.18.4 Având în vedere evoluția demografică în Europa, se va înregistra o creștere a fluxurilor de migrație. Dată fiind situația lor, RUP trebuie să facă față problemelor rezultate din imigrația nereglementată și au nevoie, pentru aceasta, de solidaritatea UE. Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene trebuie să-și intensifice activitățile în RUP.

2.19 Extinderea numărului RUP

2.19.1 Anumite state membre, în special Franța și Țările de Jos, au în vedere în prezent extinderea numărului RUP. Creșterea numărului RUP necesită o decizie favorabilă a Consiliului. CESE subliniază însă că, pentru a asigura o mai bună integrare a RUP existente și noi, UE va trebui să le acorde un buget mai mare.

Bruxelles, 22 aprilie 2008.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS
